

УДК 351.779

В. О. Євсєєв

О. П. Кулєшов

С. Д. Пташка

ДОСВІД ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ У ЗАСТОСУВАННІ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ ОКРЕМИХ ГРУП МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Проведено аналіз досвіду участі військових формувань та правоохоронних органів держав світу в ліквідації наслідків виникнення спалахів небезпечних (особливо небезпечних) інфекційних хвороб людей і хвороб тварин, епідемії (пандемії) та епізоотії (панзоотії). Визначені специфічні (додаткові) завдання, що може виконувати Національна гвардія України у зазначених умовах. Отримані результати дослідження можуть використовуватися посадовими особами органів військового управління Національної гвардії України під час планування та організації участі сил і засобів у ліквідації наслідків виникнення зазначених вище груп медико-біологічних надзвичайних ситуацій.

Ключові слова: медико-біологічна надзвичайна ситуація, інфекційна хвороба, епідемія, епізоотія, військове формування, правоохоронний орган, Національна гвардія України.

Постановка проблеми. Відповідно до існуючої класифікації надзвичайних ситуацій (НС) спалахи небезпечних (особливо небезпечних) інфекційних хвороб людей і хвороб тварин, епідемії (пандемії) та епізоотії (панзоотії) являють собою групи НС, що входять до підкласу медико-біологічних надзвичайних ситуацій (МБНС), які, своєю чергою, відносять до виду (класу) НС природного характеру [1].

Проведений аналіз статистичних даних дає змогу стверджувати, що саме МБНС є найпоширенішими серед усіх підкласів НС природного характеру, які виникали на території України протягом 2012–2019 рр. Частка МБНС у загальній кількості НС природного характеру за період, що досліджувався, становить близько 74 %. До того ж, саме МБНС серед усіх підкласів НС природного характеру створюють найбільшу небезпеку для життя і здоров'я населення України, оскільки майже 91 % загиблих і 98 % постраждалих осіб внаслідок виникнення НС природного характеру припадає саме на МБНС [2].

За оцінкою вітчизняних та зарубіжних фахівців, поточний стан санітарно-епідемічної ситуації на території України залишається нестабільним, а стан епізоотичної ситуації – стабільним і контрольованим у разі різкого зростання захворюваності тварин на окремі небезпечні інфекційні хвороби [3]. Рівень

готовності України до реагування на виникнення масштабних МБНС, у тому числі й наявність і повнота розроблених планів ліквідації наслідків зазначених НС, оцінюється як низький [4]. Спеціалісти прогнозують подальше погіршення санітарно-епідемічної та епізоотичної ситуації в Україні [3].

Відомо, що українським законодавством передбачена можливість залучення до ліквідації наслідків виникнення НС, у тому числі й МБНС, військових формувань та правоохоронних органів держави, включаючи й Національну гвардію України (НГУ) [5–10].

Узагальнюючи досвід участі НГУ у ліквідації наслідків виникнення МБНС, можна зазначити, що вказане військове формування має певний досвід у виконанні завдань у межах участі у проведенні протиепідемічних та протиепізоотичних заходів. Основними завданнями, які виконували сили НГУ, були блокування автомобільних шляхів, що вели до карантинних зон і осередків спалахів хвороб тварин, з метою недопущення несанкціонованого вивезення із зазначених територій тварин (птахів) та продукції тваринного походження (птахівництва), охорона обсерваторів та громадського порядку на прилеглих до них територіях з метою недопущення неконтрольованого проходу на територію обсерваторів і виходу з неї людей та

© В. О. Євсєєв, О. П. Кулєшов, С. Д. Пташка, 2020

виникнення масових заворушень тощо. Наведені завдання є притаманними для виконання НГУ як за умов режиму повсякденної діяльності, так і режиму діяльності за надзвичайних обставин різного характеру походження.

Проте аналіз досвіду боротьби іноземних держав зі спалахами небезпечних (особливо небезпечних) інфекційних хвороб людей і хвороб тварин, епідеміями (пандеміями) та епізоотіями (панзоотіями) засвідчує, що в окремих випадках сили та засоби військових формувань і правоохоронних органів зазначених держав в умовах, що досліджуються, іноді залучаються до виконання специфічних, не притаманних для НГУ завдань.

Крім того відомо, що стратегічною метою для України є членство в Європейському Союзі. Особливості сучасного етапу європейської інтеграції України полягають у створенні необхідних передумов для набуття такого членства. Однією з таких передумов є запровадження передового світового досвіду та розширення різностороннього практичного співробітництва, у тому числі й у сфері біологічної безпеки.

До того ж, наразі НГУ перебуває у стані активного реформування. Безумовно, для досягнення цілей реформ, що запроваджуються, необхідно вивчати досвід країн світу, зокрема й у сфері забезпечення біологічної безпеки.

Слід зауважити, що на цей час питання вивчення досвіду застосування військових формувань та правоохоронних органів іноземних держав при ліквідації наслідків виникнення спалахів небезпечних (особливо небезпечних) інфекційних хвороб людей і хвороб тварин, епідемій (пандемій) та епізоотій (панзоотій) залишається недостатньо дослідженим.

Отже, з урахуванням актуалізації загроз виникнення на території України масштабних МБНС, поглиблення інтеграційних процесів у сфері забезпечення біологічної безпеки та реформування НГУ тема статті набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Законами України [6–9] закріплено можливість залучення суб'єктів сектору безпеки і оборони держави, зокрема і НГУ, до виконання окремих завдань у межах здійснення

протиепідемічних і протиепізоотичних заходів у разі виникнення МБНС, у тому числі й епідемій та епізоотій.

Законами [5, 10] та Указом [11] напряду визначено, що НГУ бере безпосередню участь у реагуванні на виникнення особливо тяжких НС природного характеру, зокрема, у випадках масових інфекційних захворювань людей та тварин, які створюють загрозу життю та здоров'ю населення.

У статті [12] проведено аналіз чинних нормативно-правових актів України, вітчизняної наукової та спеціальної літератури у сфері реагування на виникнення МБНС, а також обґрунтовано завдання і склад угруповання сил НГУ у разі участі у реагуванні на виникнення епідемій та епізоотій.

Форми діяльності та способи дій угруповання сил НГУ у разі участі у реагуванні на виникнення епідемій та епізоотій визначені у [13]. Проте у [12, 13] не враховані питання досвіду участі військових формувань та правоохоронних органів іноземних держав у ліквідації наслідків виникнення визначених груп МБНС.

Метою статті є визначення специфічних (додаткових) завдань, що може виконувати НГУ за участі у ліквідації наслідків виникнення спалахів небезпечних (особливо небезпечних) інфекційних хвороб людей і хвороб тварин, епідемій (пандемій) та епізоотій (панзоотій).

Виклад основного матеріалу. Уряди іноземних держав широко застосовують військові формування та правоохоронні органи при ліквідації наслідків виникнення спалахів небезпечних (особливо небезпечних) інфекційних хвороб людей і хвороб тварин, епідемій (пандемій) та епізоотій (панзоотій).

Розглянемо деякі приклади застосування зазначених структур у згаданих умовах.

У 2001 р. близько 2 тис. військовослужбовців збройних сил та 1 тис. співробітників поліції Великої Британії взяли участь у заходах боротьби з епізоотією ящура [14, 15]. Для координації дій у межах боротьби з епізоотією ящура при Міністерстві сільського господарства, рибальства і продовольства Великої Британії був створений штаб, до складу якого входили представники збройних сил [14]. Сили та засоби збройних сил були задіяні у ході будівництва й

обладнання скотомогильника, санітарного знищення хворих тварин та утилізації (спалюванні) їх останків, перевезення тварин до місць санітарного знищення, охорони цих місць і скотомогильників, пошуку та вилову тварин, які вільно пасуться, участі у ветеринарному забезпеченні заходів, що проводилися [14, 15, 16]. Сили поліції в межах участі у заходах боротьби з епізоотією ящура виконували завдання із забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку під час проведення акцій протесту біля скотомогильників і місць санітарного знищення тварин, надання допомоги органам державної влади у здійсненні ветеринарно-санітарного нагляду [15].

У травні 2009 р. в Єгипті був спалах свинячого грипу. З метою недопущення розповсюдження хвороби владою було прийнято рішення про конфіскацію тварин у населення з подальшим їх санітарним знищенням. Це викликало обурення у власників тварин. Фермери вийшли з протестами на вулиці Каїра, які з часом переросли у масові порушення громадського порядку. Для відновлення правопорядку в столиці держави були задіяні сили поліції [17].

У В'єтнамі у травні 2019 р. відбувся спалах африканської чуми свиней. Для ліквідації наслідків спалаху небезпечної хвороби тварин були задіяні поліція та збройні сили. Як повідомила державна газета "Тянь Фонг", посилаючись на заступника міністра сільського господарства В'єтнаму Пхунга Дюка Тяня, "незабаром солдати та поліцейські візьмуть участь у відповідних заходах, щоб переконатися, що заражені свині будуть своєчасно вибиті з метою уникнення подальшого поширення спалаху" [18].

Військовослужбовці збройних сил Болгарії, співробітники поліції та жандармерії в липні 2019 р. були задіяні урядом держави для боротьби з африканською чумою свиней. Основним завданням, яке виконували сили військових формувань та правоохоронних органів, було блокування карантинних зон [19].

У грудні 2019 р. у столиці Польщі м. Варшава виникли масові порушення громадського порядку з боку аграріїв, які були не задоволені бездіяльністю влади у боротьбі з поширенням африканської чуми свиней. Для відновлення правопорядку були задіяні сили поліції [20].

Під час панзоотії пташиного грипу в січні 2020 р. на трьох птахофермах Люблінського

воєводства у Польщі було введено карантин тварин. Блокування інфікованої зони, радіус якої дорівнював 3 кілометри, проводили сили поліції [21].

Під час епідемії атипової пневмонії у Китаї у 2003 р. сили поліції брали участь у проведенні евакуації населення з осередків інфекції, охороняли лікувальні заклади, в яких були розміщені хворі на атипову пневмонію, забезпечували громадський порядок й охороняли муніципальне та особисте майно громадян на евакуйованих територіях [22].

Улітку 2014 р. Президент Сьєрра-Леоне Ернест Бай Корума на тлі стрімкого розповсюдження у державі епідемії Еболи виступив із зверненням до народу. У своєму зверненні він наголосив, що поліція є невід'ємною складовою боротьби з подальшим поширенням небезпечного вірусу і поставив поліції завдання щодо участі у боротьбі з епідемією [23]. До участі у ліквідації наслідків епідемії небезпечної хвороби були задіяні понад 7 тис. співробітників поліції та військовослужбовців збройних сил. У межах виконання доручення президента держави співробітники поліції та військовослужбовці збройних сил разом з працівниками міністерства охорони здоров'я здійснювали рейди з метою виявлення осіб, які інфіковані вірусом Ебола, і подальшого їх супроводження до лікувальних закладів, проводили блокування осередків епідемії з метою недопущення несанкціонованого в'їзду на блоковану територію та виїзду з неї транспортних засобів і людей, здійснювали заходи, спрямовані на недопущення масового скупчення людей (проведення несанкціонованих мітингів, ярмарок тощо), припиняли масові порушення громадського порядку, брали участь у роз'яснювальній роботі серед населення стосовно профілактики та лікування лихоманки Ебола, охороняли лікувальні заклади, проводили розшук інфікованих на небезпечний вірус осіб, які втікали з лікувальних закладів [23, 24].

Під час спалаху лихоманки Ебола у Демократичній Республіці Конго у 2014, 2018 та 2019 рр. були масові порушення громадського порядку та напади, у тому числі збройні, на медичні установи з боку громадян, які були не задоволені заходами, що проводив уряд держави у межах боротьби з небезпечним вірусом. До проведення карантинних заходів були залучені сили та засоби поліції. На поліцію були покладені завдання з охорони

центрів боротьби з вірусом Ебола (медичних установ, обсерваторів, координаційного офісу тощо), евакуації персоналу із зазначених об'єктів у разі виникнення загрози їх життю та здоров'ю, охорони співробітників груп реагування на вірус Ебола, охорони пунктів вимірювання температури та миття рук, що були розгорнуті у населених пунктах, припинення масових порушень громадського порядку, супроводження траурних процесій з тілами осіб, причиною смерті яких стало зараження на небезпечний вірус [25, 26, 27].

У зв'язку зі спалахом лихоманки Ебола у Ліберії в 2014 р. уряд держави оголосив карантин в окремих місцевостях. Було введено обмеження щодо масових зібрань громадян, запроваджено комендантську годину, у прикордонних районах заборонено торгівлю на ринках, зачинено заклади освіти і майже всі пункти пропуску через державний кордон [24]. Для виконання завдань із забезпечення режимно-карантинних заходів були залучені військовослужбовці збройних сил та співробітники поліції Ліберії. Вони виконували завдання з посилення охорони державного кордону та громадського порядку, припинення масових порушень громадського порядку, охорони посадових осіб та членів їх сімей у карантинних районах, а також у разі виникнення загрози життю та здоров'ю зазначених осіб – проведення їх евакуації, охорони медичних працівників та центрів боротьби з небезпечним вірусом, охорони місць зберігання та видачі гуманітарної допомоги, забезпечення режиму комендантської години [24].

У межах боротьби з епідемією Ебола до деяких країн африканського континенту в 2014 р. направили свої обмежені військові контингенти США, Велика Британія та Канада. Понад 3 500 військовослужбовців зазначених держав брали участь у боротьбі з небезпечною хворобою у Ліберії та Сьєрра-Леоне. Військовослужбовці проводили гуманітарні місії, навчання місцевого медичного персоналу, брали участь у будівництві центрів боротьби з Еболою, надавали медичну допомогу хворим на небезпечний вірус [28, 29, 30].

Під час епідемії лихоманки Зіка у Бразилії, яка розпочалась у 2015 р., владою було прийнято рішення про залучення у різних регіонах держави понад 200 тис.

військовослужбовців збройних сил до проведення роз'яснювальної роботи серед населення. Військовослужбовці під час обходу домівок та на вулицях населених пунктів сповіщали населення і роздавали листівки з інформацією щодо захисту від комарів, які є основними розповсюджувачами небезпечного вірусу [31].

Епідемія кору спалахнула у листопаді 2019 р. у Незалежній Державі Самоа. У ліквідації наслідків епідемії взяли участь сили поліції, які виконували завдання з охорони медичних установ, забезпечення безпеки працівників більше ніж 40 мобільних лікувальних пунктів [32].

У грудні 2019 р. у Республіці Фіджі для ліквідації наслідків спалаху кору співробітники поліції були залучені до проведення заходів щодо недопущення масового скупчення людей у громадських місцях [33].

У січні 2020 р. Китай сколихнула епідемія нового коронавірусу COVID-2019. З метою недопущення поширення небезпечної інфекційної хвороби владою були прийняті безпрецедентні заходи, а саме: оголошено карантинними зонами і заблоковано великі міста, введено заборону на проведення масових заходів, перервано сполучення з карантинними містами та зачинено залізничні й автобусні вокзали, аеро та річкові порти, у карантинних зонах зупинено роботу громадського транспорту, закладів освіти, великих торговельно-розважальних центрів і туристичних об'єктів, розпочато будівництво спеціалізованих ізоляторів для інфікованих осіб тощо. У проведенні карантинних заходів узяли участь поліція, народно-визвольна армія та народна озброєна міліція (військове формування з правоохоронними функціями, подібне за своїм призначенням до НГУ). Зазначені військові формування та правоохоронні органи виконували завдання з блокування карантинних зон, посилення охорони громадського порядку в населених пунктах, в яких оголошено карантин, охорони об'єктів транспортної інфраструктури та ізоляторів у карантинних містах, припинення масових порушень громадського порядку, убезпечення медичних працівників, проведення розшуку осіб, що не санкціоновано покинули карантинні зони, надання медичної допомоги особам, інфікованим на коронавірус тощо [34–38].

Висновки

Отже, проведений аналіз дає змогу стверджувати, що уряди іноземних держав широко застосовують як людські, так і матеріальні ресурси військових формувань та правоохоронних органів у боротьбі зі спалахами небезпечних (особливо небезпечних) інфекційних хвороб людей і хвороб тварин, епідеміями (пандеміями) та епізоотіями (панзоотіями). В окремих випадках до участі у проведенні протиепідемічних та протиепізоотичних заходів залучалися угруповання сил і засобів згаданих формувань.

Основними завданнями зазначених структур за участі в ліквідації наслідків визначених явищ є: блокування карантинних зон, посилення охорони громадського порядку, припинення масових порушень громадського порядку в карантинних населених пунктах, охорона об'єктів критичної інфраструктури, надання медичної допомоги постраждалому населенню тощо.

Перелічені вище завдання є притаманними для виконання НГУ як за умов режиму повсякденної діяльності, так і режиму діяльності за надзвичайних обставин різного характеру походження.

Проте, виходячи з проведеного аналізу досвіду участі сил та засобів військових формувань і правоохоронних органів іноземних держав у ліквідації наслідків спалахів небезпечних (особливо небезпечних) інфекційних хвороб людей і хвороб тварин, епідемій (пандемій) та епізоотій (панзоотій), можна стверджувати, що НГУ у визначених умовах може залучатися до виконання специфічних (додаткових) завдань, наприклад: пошук та вилов інфікованих тварин, які вільно пасуться; санітарне знищення хворих тварин та утилізація (спалювання) їх останків; супроводження траурних процесій з тілами жертв інфекційних хвороб; убезпечення медичних працівників; проведення розшуку осіб, які не санкціоновано покинули територію карантинних зон (ізоляторів, обсерваторів); проведення роз'яснювальної роботи серед населення та ін.

Виконання перелічених вище специфічних (додаткових) завдань може викликати потребу включення до угруповання сил та засобів НГУ, що створюється для участі у ліквідації наслідків виникнення визначених груп МБНС, додаткових структурно-функціональних

елементів. Це, своєю чергою, може привести до збільшення загальної чисельності зазначеного угруповання.

Отримані результати дослідження можуть використовуватися посадовими особами органів військового управління НГУ під час планування й організації участі сил та засобів у ліквідації наслідків виникнення спалахів небезпечних (особливо небезпечних) інфекційних хвороб людей і хвороб тварин, епідемій (пандемій) та епізоотій (панзоотій).

Перелік джерел посилання

1. ДК 019:2010. Національний класифікатор України. Класифікатор надзвичайних ситуацій. [Чинний від 01.01.2011]. Вид. офіц. *База даних "Законодавство України"*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10> (дата звернення: 31.10.2019).

2. Звіти про основні результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2012-2019 роках. URL: <https://www.dsns.gov.ua> (дата звернення: 05.02.2020).

3. Аналітичний огляд стану техногенної та природної безпеки в Україні за 2018 рік : аналіт. огляд / ред.-техн. група : О. М. Євдін, Л. В. Калиненко, А. С. Борисова. Київ : УкрНДЦЗ ДСНС України, 2019. 277 с.

4. 2019 Global Health Security Index. URL: <https://www.ghsindex.org> (дата звернення: 30.01.2020).

5. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 р. № 876-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 17. Ст. 594.

6. Про захист населення від інфекційних хвороб : Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-III. *База даних "Законодавство України" / ВР України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1645-14/page> (дата звернення: 27.01.2018).

7. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. *База даних "Законодавство України" / ВР України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4004-12/page> (дата звернення: 27.01.2018).

8. Про ветеринарну медицину : Закон України від 25.06.1992 р. № 2498-XII. *База даних "Законодавство України" / ВР України*. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2498-12/page> (дата звернення: 28.01.2018).

9. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. *База даних "Законодавство України" / ВР України.* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17> (дата звернення: 28.01.2018).

10. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон від 16.03.2000 р. № 1550-III. *База даних "Законодавство України" / ВР України.* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1550-14> (дата звернення: 27.01.2018).

11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 04.03.2016 р. "Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України": Указ від 14.03.2016 р. № 92/2016. *База даних "Законодавство України" / ВР України.* URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/92/2016> (дата звернення: 26.01.2018).

12. Євсєєв В. О. Обґрунтування завдань і складу угруповання сил Національної гвардії України при участі у реагуванні на виникнення епідемій та епізоотій. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України.* 2018. № 2 (31). С. 151–159. URL: <https://doi.org/10.30748/nitps.2018.31.20> (дата звернення: 23.02.2020).

13. Про введення надзвичайного стану в населених пунктах Автономної Республіки Крим : Указ від 03.12.2005 р. № 1692/2005. *База даних "Законодавство України" / Президент України.* URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1692/2005> (дата звернення: 26.01.2018).

14. Army battles against disease. URL: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/1245189.stm (дата звернення: 23.01.2020).

15. The 2001 Outbreak of Foot and Mouth Disease. URL: <https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2002/06/0102939.pdf> (дата звернення: 23.01.2020).

16. Овцы отдельно, коровы отдельно. URL: http://news.bbc.co.uk/hi/russian/uk/newsid_1244000/1244209.stm (дата звернення: 23.01.2020).

17. Фермеры Египта выступили против массового забоя свиней. URL: https://www.bbc.com/russian/international/2009/05/090503_swine_flu_egypt (дата звернення: 23.01.2020).

18. Vietnam to mobilise military in fight against African swine fever. URL: <https://www.channelnewsasia.com/news/asia/viet>

nam-to-mobilise-military-in-fight-against-african-swine-11531310 (дата звернення: 25.01.2020).

19. Эпизоотическая ситуация в странах мира : информационно-аналитическая справка Россельхознадзора № 163, 19 июля 2019 г. Москва : Россельхознадзор, 2019. 9 с.

20. В Польше полиция разогнала протестующих против бездействия власти касательно АЧС аграриев. URL: <https://latifundist.com/novosti/47668-v-polshe-politsiya-razognala-protestuyushchih-protiv-achs-agrariyev> (дата звернення: 26.01.2020).

21. Польским курам не до смеха: птичий грипп повлиял на экономику страны. URL: <https://1prof.by/news/v-mire/polskim-kuram-ne-do-smeha-ptichij-gripp-povliyal-na-ekonomiku-strany/> (дата звернення: 26.01.2020).

22. In Pictures: Hong Kong during the 2003 SARS epidemic. URL: <https://www.hongkongfp.com/2017/02/19/pictures-hong-kong-2003-sars-epidemic/> (дата звернення: 23.01.2020).

23. INSPECTOR GENERAL SANCTIONS POLICE EFFORTS TO FIGHT EBOLA VIRUS IN SIERRA LEONE. URL: <https://standardtimespress.org/?p=5251> (дата звернення: 23.01.2020).

24. Ebola Impact on Protection : ACAPS Briefing Note, 14 October 2014. Geneva : ACAPS, 2014. 12 p.

25. Ebola virus disease – Democratic Republic of the Congo: Disease outbreak news : REPORT from World Health Organization, 28 Nov 2019. Geneva : WHO, 2019. 5 p.

26. Ituri: Police disperse protest against Ebola response team. URL: <https://crofsblogs.typepad.com/h5n1/2019/08/ituri-police-disperse-protest-against-ebola-response-team.html> (дата звернення: 24.01.2020).

27. Congo's latest Ebola outbreak taking place in a war zone. URL: <https://apnews.com/8223afea4edc480094e01b8492838dc5/Congo%27s-latest-Ebola-outbreak-taking-place-in-a-war-zone> (дата звернення: 24.01.2020).

28. U.S. military ends Ebola mission in Liberia. URL: <https://www.reuters.com/article/us-health-ebola-usa-idUSKBN0LU2HR20150226> (дата звернення: 24.01.2020).

29. A fight for national survival!: Royal Navy ship sails to fight 'total war' against Ebola. URL: <https://www.express.co.uk/news/uk/529528/Ebola>

-British-aid-ship-deadly-disease-Sierra-Leone (дата звернення: 24.01.2020).

30. Operation SINORA. URL: <https://www.canada.ca/en/department-national-defence/services/operations/military-operations/recently-completed/operation-sirona.html> (дата звернення: 24.01.2020).

31. 200 тысяч бразильских солдат отправили на войну с вирусом Зика. URL: <https://focus.ua/world/345568> (дата звернення: 25.01.2020).

32. Working together for a safe Samoa. URL: <https://www.facebook.com/632921400206606/posts/working-together-for-a-safe-samoasince-the-proclamation-of-emergency-into-the-me/1473462076152530/> (дата звернення: 26.01.2020).

33. Measles Outbreak: Police to monitor picnic spots. URL: <https://www.fbcnews.com.fj/news/health/measles-outbreak-police-to-monitor-social-gatherings/> (дата звернення: 26.01.2020).

34. Китайский Ухань будут блокировать военные с танками и бронетранспортерами. URL: <https://www.depo.ua/rus/svit/kitayskiy-ukhan-blokuvatimut-viyskovi-z-tankami-i-bronetransporterami-202001231100780> (дата обращения: 27.01.2020).

35. Армия Китая поднята по тревоге: силовое блокирование городов. Огромные колонны военных. URL: <https://ukrainianwall.com/world/25390-armiya-kitaya-podnyata-po-trevoge-silovoe-blokirovanie-gorodov-ogromnye-kolonny-voennyh-video> (дата звернення: 27.01.2020).

36. Китай отправил 450 военных врачей на борьбу с коронавирусом в Ухань. URL: http://www.trud.ru/article/25-01-2020/1385470_kitaj_otpravil_450_voennyh_vrachej_na_borbu_s_koronavirusom_v_uhan.html (дата обращения: 27.01.2020).

37. UPDATE 2-Hong Kong protesters torch planned virus quarantine building. URL: <https://www.devdiscourse.com/article/international/847673-update-2-hong-kong-protesters-torch-planned-virus-quarantine-building?amp> (дата звернення: 27.01.2020).

38. Proposed Hong Kong virus quarantine building firebombed during protest. URL: <https://amp.france24.com/en/20200126-proposed-hong-kong-virus-quarantine-building-firebombed-during-protest> (дата звернення: 27.01.2020).

Стаття надійшла до редакції 12.02.2020 р.

УДК 351.779

В. А. Евсеев, А. П. Кулешов, С. Д. Пташка

ОПЫТ ИНОСТРАННЫХ ГОСУДАРСТВ В ПРИМЕНЕНИИ ВОИНСКИХ ФОРМИРОВАНИЙ И ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ ПРИ ЛИКВИДАЦИИ ПОСЛЕДСТВИЙ ОТДЕЛЬНЫХ ГРУПП МЕДИКО-БИОЛОГИЧЕСКИХ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ

Проведен анализ опыта участия воинских формирований и правоохранительных органов государств мира в ликвидации последствий возникновения вспышек опасных (особо опасных) инфекционных болезней людей и болезней животных, эпидемий (пандемий) и эпизоотий (панзоотий). Определены специфические (дополнительные) задачи, которые может выполнять Национальная гвардия Украины в соответствующих условиях. Полученные результаты исследования могут использоваться должностными лицами органов военного управления Национальной гвардии Украины при планировании и организации участия сил и средств в ликвидации последствий возникновения указанных выше групп медико-биологических чрезвычайных ситуаций.

Ключевые слова: *медико-биологическая чрезвычайная ситуация, инфекционная болезнь, эпидемия, эпизоотия, воинское формирование, правоохранительный орган, Национальная гвардия Украины.*

UDC 351.779

V. Yevsieiev, O. Kuleshov, S. Ptashka

EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN THE APPLICATION OF MILITARY FORMATIONS AND LAW ENFORCEMENT AGENCIES DURING THE LIQUIDATION OF AFTERMATH OF CERTAIN GROUPS OF MEDICAL AND BIOLOGICAL EMERGENCIES

The article states that, according to the existing classification of emergencies, outbreaks of dangerous (very dangerous) infectious diseases of humans and animals, epidemics (pandemics) and epizootics (panzootia) are groups of emergencies within the subclass of medical and biological emergencies, which meanwhile belong to the type (class) of natural emergencies. It is noted that it is the medical and biological emergencies that are the most widespread among all subclasses of natural emergencies occurring on the territory of Ukraine during 2012-2019, and the mentioned subclass of emergencies poses the greatest danger to the life and health of the population of Ukraine. This work states that according to the estimation of domestic and foreign experts, the current state of the sanitary-epidemic situation on the territory of Ukraine remains unstable, and the state of the epizootic situation is stable and controlled with a rapid increase in the incidence of animals for certain dangerous infectious diseases. It is emphasized that the level of readiness of Ukraine to respond to the occurrence of large-scale medical and biological emergencies, including availability and completeness of the developed plans for liquidation of aftermath of mentioned emergencies is estimated to be low. It is emphasized that experts predict further deterioration of the sanitary-epidemic and epizootic situation in Ukraine. The urgency of the chosen direction of research is grounded in the need for further development of theoretical provisions regarding the participation of the National Guard of Ukraine in the liquidation of aftermath of large-scale outbreaks of dangerous (very dangerous) infectious diseases of humans and animals, epidemics (pandemics) and epizootic diseases. Recent study of research works and publications on the topic of the research has been analyzed. The results of the analysis of the use of military and law enforcement agencies of foreign countries in the liquidation of aftermath of the above mentioned groups of biological and medical emergencies have been highlighted, in particular in the elimination of the effects of foot-and-mouth disease in the United Kingdom in 2001, outbreaks of African swine fever in Vietnam and Bulgaria in 2019, an atypical pneumonia epidemic in China in 2003, an Ebola epidemic in several West African countries in 2014, a COVID-19 coronavirus epidemic in China in 2020, and others. It is determined that the National Guard of Ukraine, in addition to the tasks set by the existing legal acts, under the above mentioned circumstances, may be involved in the implementation of specific (additional) tasks. It is emphasized that the fulfillment of additional tasks may provoke the inclusion of a certain units for dealing with biological and medical emergencies, additional structural and functional elements to the regular formations of the National Guard of Ukraine, which meanwhile may lead to increase in total manpower of mentioned formations.

Keywords: *medical and biological emergency, an infectious disease, an epidemic, an epizooty, the military formation, law enforcement agency, the National Guard of Ukraine.*

Євсєєв Вадим Олександрович – кандидат військових наук, заступник начальника кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-0164-2991>

Кулєшов Олександр Петрович – старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-2860-0273>

Пташка Сергій Дмитрович – старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-5358-5458>